

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 457/2017-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. júla 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészáros (sudca spravodajca) prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného spoločnosťou IURISTICO s. r. o., Cimborkova 13, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Matej Kukura, PhD., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Sžns 2/2015-63 zo 16. decembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Konanie o sťažnosti [REDAKČIA] z a s t a v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. marca 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý

proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Sžns 2/2015-63 zo 16. decembra 2015 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. Napadnutým rozhodnutím bol zamietnutý návrh sťažovateľa podaný podľa § 250v zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorým sa domáhal ochrany pred nezákonným zásahom Zboru väzenskej a justičnej stráže spočívajúcim v psychologickom posúdení jeho osobnostných predpokladov na výkon funkcie sudcu z 18. februára 2015, podľa ktorého sa neodporúča na výkon funkcie sudcu. Tým istým výrokom bol zamietnutý aj návrh, ktorým sa sťažovateľ domáhal, aby najvyšší súd prikázal ministrovi spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „odporca“), aby prostredníctvom psychologov Zboru väzenskej a justičnej stráže uskutočnil psychologické posúdenie osobnostných predpokladov sťažovateľa na výkon funkcie sudcu v lehote jedného mesiaca odo dňa právoplatnosti rozsudku s tým, že v záveroch je potrebné vysporiadať sa aj so závermi znaleckého posudku č. 15/2015 z 1. marca 2015 vypracovaného [REDAKOVANÉ], súdnou znalkyňou pre odbor psychológie a odvetvie klinickej psychológie, poradenskej psychológie a psychológie sexuality (ďalej len „znalecký posudok“), pričom závery psychologického posúdenia musia obsahovať charakteristiku zložiek osobnosti sťažovateľa tak, aby si členovia výberovej komisie mohli utvoriť vlastný úsudok i bez odborného vzdelania.

3. Sťažovateľ svoj návrh odôvodňoval tým, že 18. februára 2015 sa v súvislosti s výberovým konaním na funkciu sudcu na Okresnom súde Bratislava IV podrobil psychologickému posúdeniu osobnostných predpokladov na výkon funkcie sudcu podľa § 10 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 483/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výberovom konaní na funkciu sudcu v znení účinnom do 30. júna 2016 (ďalej len „vyhláška“). Podľa záverov z psychologického vyšetrenia z 18. februára 2015 č. ÚVVaÚVTOS-13-8/20-2015 (ďalej len „psychologické posúdenie“) vypracovaného Ústavom na výkon väzby a Ústavom na výkon trestu odňatia slobody, Chorvátska 5, Bratislava (ďalej len „ústav“), sťažovateľ nebol odporúčaný na funkciu sudcu z hľadiska osobnostných predpokladov. Bližšie odôvodnenie tohto záveru z uvedeného dokumentu

nevyplýva. Dokument obsahuje zoznam použitých psychodiagnostických metód, ktorý však podľa sťažovateľa nemá povahu odôvodnenia. Žiadosťou z 20. februára 2015 doplnenou žiadosťou z 1. marca 2015, ktorej prílohu tvoril aj znalecký posudok z 1. marca 2015, sťažovateľ žiadal o prehodnotenie psychologického posúdenia vzhľadom na rozpor záverov psychologického posúdenia a záverov znaleckého posudku. Ústav v reakcii na žiadosť sťažovateľa v prípise z 20. februára 2015 uviedol, že psychologické posúdenie prebehlo v súlade s vyhláškou, a keďže sa v zmysle § 10 ods. 4 vyhlášky závery psychologického posúdenia považujú za platné, ak v deň začatia výberového konania neuplynulo viac než dvanásť mesiacov od dátumu vykonania psychologického posúdenia, ďalšie psychologické vyšetrenie sa počas tejto doby nevykonáva. Sťažovateľ následne podal sťažnosť na Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, v ktorej žiadal o písomné vyhotovenie záverov psychologického posúdenia. Keďže už uvedené kroky nevedli k náprave a následky nezákonného zásahu podľa sťažovateľa trvali, podal návrh na ochranu proti nemu. Predmetný zásah považoval sťažovateľ za nezákonný s ohľadom na (i) neodôvodnenosť záverov psychologického posúdenia, a teda ich nepreskúmateľnosť, a (ii) nesprávnosť uvedených záverov, pretože odporujú záverom znaleckého posudku.

4. Najvyšší súd dospel k záveru, že sťažovateľ nepreukázal splnenie definičných znakov nezákonného zásahu ustanovených v § 250 v OSP, preto návrh ako nedôvodný zamietol. Poukázal na znenie § 10 vyhlášky, podľa ktorého sa v záveroch psychologického posúdenia psychológ vyjadrí, či uchádzača z hľadiska jeho osobnostných predpokladov na funkciu sudcu odporúča alebo neodporúča. Na žiadosť člena výberovej komisie poskytne psychológ členovi komisie konzultáciu k záverom psychologického posúdenia uchádzača. V danom výberovom konaní bolo podľa najvyššieho súdu postupované v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami. Ku konkrétnym výhradám sťažovateľa najvyšší súd uviedol, že:

„V odseku 2 citovaného § 10 vyhlášky sa uvádza, kto a akým spôsobom vykonáva psychologické posúdenie, preto ho nemožno porovnávať so závermi znaleckého posudku zo dňa 01.03.2015, č. 15/2015, vypracovanom [REDAKOVANÉ], súdnou znalkyňou. Takisto, pokiaľ ide o tvrdenie navrhovateľa s poukazom na rozsudok NS SR zo dňa 11.02.2014, sp. zn. 3Sžz/1/2013, v ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, že

závery preskúmania psychologického posúdenia v súvislosti s výberovým konaním na funkciu sudcu musia obsahovať charakteristiku zložiek osobnosti uchádzača o funkciu sudcu tak, aby si členovia výberovej komisie mohli utvoriť vlastný úsudok i bez odborného vzdelania, je potrebné uviesť, že citované ustanovenie vyhlášky (§ 10 ods. 6), podľa ktorého na žiadosť člena výberovej komisie poskytne psychológ, ktorý uchádzača psychologicky posúdil, členovi komisie konzultáciu k záverom psychologického posúdenia uchádzača, zabezpečuje zrozumiteľnosť psychologického posúdenia aj pre členov výberovej komisie bez príslušného odborného vzdelania.“

5. Sťažovateľ v úvode ústavnej sťažnosti rekapituluje skutkové okolnosti, ktoré predchádzali podaniu jeho návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom. Následne konštatuje, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí v podstate uviedol iba to, že v danom prípade sa malo postupovať podľa § 10 vyhlášky, že psychologické posúdenie nemožno porovnávať so závermi znaleckého posudku a že ustanovenie § 10 ods. 6 vyhlášky umožňuje, aby na žiadosť člena komisie poskytol psychológ členovi komisie konzultáciu k záverom psychologického posúdenia uchádzača, čo má podľa názoru najvyššieho súdu zabezpečiť ich zrozumiteľnosť pre členov výberovej komisie bez príslušného odborného vzdelania. Najvyšší súd však podľa sťažovateľa opomenul skutočnosť, že žiaden člen výberovej komisie takúto požiadavku nevzniesol.

6. Podľa sťažovateľa bolo rozhodnutím najvyššieho súdu zasiahnuté do jeho základného práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 30 ods. 4 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ v prvom rade poukazuje na absenciu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia je pritom v zmysle judikatúry ústavného súdu imanentnou súčasťou práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, a to tak v prvostupňovom, ako aj v odvolacom konaní, pričom v tejto súvislosti sťažovateľ odkazuje na rozhodnutia ústavného súdu IV. ÚS 115/03, I. ÚS 265/05, II. ÚS 78/05, III. ÚS 116/06, II. ÚS 410/06 a III. ÚS 107/07. Ďalej uvádza, že právo na odôvodnenie rozhodnutia je aj súčasťou práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 dohovoru. Riadne odôvodnenie podľa sťažovateľa vyžaduje, aby sa súd „jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom

vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07)“. Všeobecný súd podľa sťažovateľa „musí v svojom rozhodnutí ozrejmíť svoje myšlienkové pochody, spôsob hodnotenia dôkazov, skutkové zistenia a vyvodené právne závery takým spôsobom, aby výsledok rozhodovacej činnosti bol jasný, zrozumiteľný a dostatočne odôvodnený a aby sťažovateľ nemusel hľadať odpoveď na nastolenú problematiku v rovine dohadov... (III. ÚS 311/07). Pokiaľ všeobecný súd dospeje k rozhodnutiu bez toho, aby sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, treba rozhodnutie všeobecného súdu považovať za arbitrárne, teda za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy a s čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 265/05, III. ÚS 11/2011, III. ÚS 307/2012)“. Odkazujúc na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 56/2012, sťažovateľ dodáva, že s požiadavkami vyplývajúcimi z ustanovenia § 157 ods. 1 a 2 OSP je v rozpore aj odôvodnenie založené na všeobecných súhrmných zisteniach bez špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť tieto zistenia vyvodené.

7. Sťažovateľ ďalej poukazuje na to, že výberové konanie na funkciu sudcu nesporne patrí medzi formu realizácie práva občana na prístup k voleným a iným verejným funkciám v zmysle čl. 30 ods. 4 ústavy. Toto právo sa priznáva za rovnakých podmienok, pričom ich splnenie musí byť podľa sťažovateľa objektívne zistiteľné a preskúmateľné, aby vôbec bolo možné posúdiť, či boli rovnaké podmienky dodržané. V tejto súvislosti poukazuje aj na ustanovenie čl. 46 ods. 2 ústavy, v zmysle ktorého z právomoci súdu nesmie byť vylúčené preskúmavanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Všeobecný súd, ktorý v správnom súdnictve skúma, či nedošlo k nezákonnému zásahu, musí byť schopný posúdiť „v podstate v plnej jurisdikcii a samostatne“, či rovnaké podmienky boli skutočne dodržané. Uvedené podľa sťažovateľa vyplýva aj z ustanovenia § 248 písm. b) OSP, podľa ktorého z prieskumnej právomoci súdov nie sú vylúčené rozhodnutia týkajúce sa zdravotného stavu osôb, ktorý sám osebe znamená právnu prekážku výkonu povolania, zamestnania alebo podnikateľskej či inej hospodárskej činnosti. Keďže je podľa sťažovateľa nesporné, že negatívne psychologické posúdenie v danom prípade predstavuje právnu prekážku výkonu povolania sudcu, súdy ho musia byť spôsobilé preskúmať. Preskúmanie neodôvodneného záveru psychologického posúdenia je však z povahy veci vylúčené.

Aj vzhľadom na spojitosť s právom na prístup k verejným funkciám musí súdny prieskum navyše dosahovať určitú kvalitu. Sťažovateľ v tejto súvislosti uvádza, že *„ak je chráneným objektom určité (ústavné) právo, jeho priznanie nemôže závisieť na správnej úvahe. Správna úvaha je vylúčená danosťou samotného práva - právo nezávisí na úvahe, ale výlučne na objektívne posudzovanom splnení alebo nesplnení zákonom stanovených podmienok. Teda aj následný súdny prieskum musí byť úplný a podrobne odôvodnený. Žiadne čierne skrinky sa nepripúšťajú. Napriek tomu v danom prípade k čiernej skrinke došlo - psychologické posúdenie ostalo bez odôvodnenia a preskúmania a na tomto základe som bol ako kandidát z výberového konania vylúčený.“*

8. Pokiaľ ide o odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu, ten podľa sťažovateľa vôbec nevysvetlil, prečo nemožno porovnávať psychologické posúdenie so závermi znaleckého posúdenia [REDACTED]. Obe posúdenia by pritom mali viesť k rovnakým záverom, v opačnom prípade by pri psychologickom posúdení uchádzačov išlo o úplne náhodnú okolnosť, čo nie je prípustné. Predpoklady pre výkon funkcie sudcu musia byť stanovené objektívne a rovno, keďže ide o základné právo prístupu k verejnej funkcii podľa čl. 30 ods. 4 ústavy. Najvyšší súd navyše vôbec nevysvetlil, *„ako má púha možnosť člena výberovej komisie konzultovať závery psychologického posúdenia uchádzača s psychológom - ktorá navyše ani vôbec nebola využitá - zabezpečiť preskúmateľnosť a odôvodnenosť týchto záverov. Totiž, táto konzultácia nemá trvale zachytiteľný charakter, a teda sa k odôvodneniu ani nemožno vracat' a skúmať, či skutočne boli dodržané psychodiagnostické metódy, k akým zisteniam tieto použité metódy viedli a aké závery sa z nich podávajú. (...) Zároveň rozhodne nemôže stačiť, ak sa majú možnosť - hoci takto celkom nepreskúmateľne - oboznámiť s aspoň určitým odôvodnením len členovia výberovej komisie a samotný uchádzač je postavený stranou - hoci sa jedná oňho.“* Sťažovateľ je presvedčený, že najvyšší súd mal poskytnúť ochranu jeho základnému právu, čomu zároveň mala zodpovedať aj určitá kvalita a podrobnosť vysvetlenia poskytnutého najvyšším súdom. Odpovede na základné a špecifické otázky však mohol z odôvodnenia jeho rozsudku len hádať.

9. Sťažovateľ v závere sťažnosti poukazuje na princíp právnej istoty, s ktorým je neoddeliteľne spojená „*predvídateľnosť právneho poriadku a rozpoznateľnosť dôsledkov rozhodnutí na jeho základe vydaných, ktoré by mali byť formálne aj materiálne v zhode so zákonom tak, aby všetky subjekty práva mohli odôvodnene očakávať, že príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa platných právnych predpisov, a že ich budú správne vykladať a aplikovať (II. ÚS 48/97)*“. Pripomína, že v návrhu podanom najvyššiemu súdu poukázal na jeho rozsudok sp. zn. 3 Sžz 1/2013 z 11. februára 2014, od ktorého sa však najvyšší súd v podstate bez bližšieho zdôvodnenia odchýlil. Z uvedeného dôvodu namieta aj porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy.

10. Keďže ani zrušením rozsudku vo veci nedôjde k náprave chybného stavu, pretože trvanie zásahu sa skončilo uplynutím lehoty dvanástich mesiacov od 18. februára 2015, žiada sťažovateľ priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 25 000 €, ktorého výšku odvodzuje od ročného platu sudcu.

11. Z uvedených dôvodov sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:
„Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivý súdny proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. decembra 2015, č. k. 2Sžns/2/2015-63, porušené bolo.

Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 25 000 € (slovom dvadsaťpäťtisíc eur), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. decembra 2015, č. k. 2Sžns/2/2015-63, sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 363,79 € k rukám advokátskej kancelárie IURISTICO s. r. o. so sídlom Cimborkova 13, 040 01 Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

12. Dňa 21. júla 2017 bol ústavnému súdu doručený prípis sťažovateľa, v ktorom oznamuje, že svoju sťažnosť z 24. marca 2016 berie späť.

II.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 54 zákona o ústavnom súde ak sťažovateľ vezme svoju sťažnosť späť, ústavný súd konanie o nej zastaví okrem prípadu, ak ústavný súd rozhodne, že späťvzatie sa nepripúšťa, najmä ak sťažnosť smeruje proti takému právoplatnému rozhodnutiu, opatreniu alebo inému zásahu, ktoré mimoriadne závažným spôsobom porušujú základné práva alebo slobody sťažovateľa.

14. Z citovaného ustanovenia § 54 zákona o ústavnom súde vyplýva, že zákon o ústavnom súde ponecháva ústavnému súdu možnosť o. i. rozhodnúť, že záujem na ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa je dôležitejší než rozhodnutie sťažovateľa vziať svoju sťažnosť späť (porov. II. ÚS 38/96, II. ÚS 256/2013), a teda rozhodnúť, že späťvzatie sťažnosti sa nepripúšťa. Ústavný súd sa vo svojej judikatúre prihlásil k materiálnemu chápaniu ochrany základných práv a slobôd, a tak ústavný súd musí pri prerokovávaní späťvzatia sťažnosti a rozhodovaní o zastavení konania skúmať, či zastavením konania v dôsledku späťvzatia sťažnosti nebudú mimoriadne závažným spôsobom porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

15. V danom prípade ústavný súd dospel k záveru, že v dôsledku späťvzatia sťažnosti nebudú mimoriadne závažným spôsobom porušené základné práva a slobody sťažovateľa a že nie sú dôvody na to, aby rozhodol, že späťvzatie sa nepripúšťa. Vychádzal pritom aj zo skutočnosti, že k späťvzatiu sťažnosti došlo ešte pred rozhodnutím ústavného súdu o jej prijatí na ďalšie konanie podľa § 25 zákona o ústavnom súde, a aj preto akceptoval prejav vôle sťažovateľa.

16. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júla 2017